

Complexnummer: 522535

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Heenvliet

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

522536, 522537, 522575, 522576,
522577, 522612, 522613

Woonplaats

Heenvliet

Gemeente

Nissewaard

Provincie

Zuid-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Markt 10, 3218 AM Heenvliet

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), MUUR MET TOEGANGSPOORT (3), KOETSHUIS (4), TUINMUUR (5), TUINSIERADEN (6), RUÏNE (7) Op het eiland Voorne, binnen de bebouwde kom van Heenvliet ligt de historische buitenplaats Huis te Heenvliet gevormd door een ruïne van een dertiende-eeuwse donjon of woontoren en een later gebouwd herenhuis. Het huis vormt aan de westzijde de monumentale afsluiting van het marktplein tesamen met de toegangspoort en koetshuis. In de dertiende eeuw kwam de ambachts- en hoge heerlijkheid Heenvliet in bezit van de Heren van Heenvliet, die rond 1250 een sterk verdedigingswerk lieten bouwen. Deze donjon vormde de hoofdburcht van het eiland Voorne met rondom nog vier versterkte huizen, waaronder Wyelestein. In 1436 vererfde de burcht in de familie van Cryningen die vermoedelijk in de tweede kwart van de zestiende eeuw het nabijgelegen Wyelestein heeft verbeterd, verfraaid en het geschikt voor bewoning gemaakt (huidige ambachtsherenhuis). Aan het einde van de zestiende eeuw, na verwoesting van de donjon in 1572 door de Watergeuzen, werd het ambachtsherenhuis de residentie van de Heren van Heenvliet. Alleen de kelders van de ruïne werden nog als gevangenis gebruikt. De ruïne is verschillende malen afgebeeld onder andere door Roeland Roghman in het midden van de zeventiende eeuw. Johan van den Kerckhoven Polyander, gunsteling van Prins Frederik Hendrik, kocht in 1627 het goed en liet het ambachtsherenhuis tot zijn huidige vorm en omvang opbouwen in renaissancestijl van grote allure met een bijbehorende tuinaanleg. Het Kaartboek van Heenvliet uit 1693, opgetekend door de landmeter Van Dijk, geeft het

huis weer en ook de tuinen met direct achter het huis een rechthoekige siertuin verder moestuinen en boomgaarden, een eendenkooi en de omgrachte ruïne. In 1737 kwam het huis door koop in bezit van de Amsterdammer Jean Louis van Alderwaerdt onder wiens beheer zowel het exterieur (witgepleisterd, lijstgevel, schuifvensters) als het interieur werden gemoderniseerd. Sinds 1808 tot op heden is de familie Lamaison, thans Lamaison van de Berg, de eigenaar. Tussen 1962-1968 is een grote restauratie onder leiding van M.C.A Meischke uitgevoerd.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS HUIS TE HEENVLIET is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bouwgeschiedenis;
- vanwege de ruïne als voorbeeld van een van de weinige wereldlijke bouwwerken uit de 13de eeuw;
- vanwege de markante ligging van het complex in de kern van het dorp Heenvliet;
- vanwege de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

Monumentnummer*: 522536

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer 522535 *Complexnaam* Heenvliet

*Woonplaats** Heenvliet *Gemeente** Nissewaard *Provincie** Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Markt	10		3218 AM	Heenvliet		
Markt	12		3218 AM	Heenvliet		
Branderf	1		3218 AC	Heenvliet		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Heenvliet	B			4574
Heenvliet	B			4563

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

HOOFGEBOUW (Huis te Heenvliet of Ambachtsherenhuis). Aan de markt staat een hoogopgetrokken breed pand, dat een laat-middeleeuwse kern bezit en door verschillende uitbreidingen en verbouwingen zijn huidige vorm en aanzien heeft verkregen. De middeleeuwse bouwmassa, gesitueerd achter de derde en vierde travee van de voorgevel (geteld vanaf links), is aan het einde van de 16de eeuw met een ondiepe linker zijvleugel uitgebreid, omstreeks 1685 is deze vleugel met een smal deel naar achteren toe verlengd. Rond 1627 is het huis met een tweede zijvleugel (rechts) vergroot en verfraaid met een geheel nieuwe voorgevel in renaissancestijl. De hoofdingang is toen naar de linkerzijgevel verplaatst achter de muur met poort. In 1737 is het huis sterk uitwendig gewijzigd waarbij de renaissancegevel is witgepleisterd en voorzien van een lijstgevel met schuifvensters; tevens is het interieur gemoderniseerd. De rechter zijvleugel is in 1960 afgesplitst om als raadhuis dienst te gaan doen en is sinds 1988 weer particulier bewoond. Restauratie in 1962-1968 onder leiding van M.C.A. Meischke. Tegen deze rechter zijvleugel, iets terug gelegen staat een lage, dwars geplaatste in oorsprong 18de-eeuwse aanbouw, oorspronkelijk een dienstwoning, dat net zoals de andere aanbouwtjes tegen deze gevel bij de restauratie is vernieuwd. Het blokvormige pand bestaat uit een bel-etage, een verdieping en een zolderverdieping (mezzanino) onder met gemoorde en rode Oud-Hollandse pannen gedekt samengesteld schilddak. De voorgevel wordt ingedeeld

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met vernieuwde schuifvensters met kleine roedenverdeling. Achter de zevenassige symmetrische lijstgevel aan de voorzijde bevinden zich sinds 1960 twee eenheden: rechts een woonhuis (rechter zijvleugel) van drie vensterassen breed met centraal de in een Empire-omlijsting gevatte toegangsdeur voorzien van een bovenlicht en links een woonhuis (linker zijvleugel en middendeel) van vier vensterassen breed met de toegangsdeur in de zijgevel (oorspronkelijk hoofdtoegang van het gehele pand). Op de middelste vensteras is een 17de-eeuwse natuurstenen gedenkplaat aangebracht ter herinnering aan het verblijf/bezoek van Maria de Medici aan het Ambachtsherenhuis in 1638. In tegenstelling tot de gepleisterde voorgevel geeft de bakstenen achtergevel een onregelmatige aanzien door de variëteit aan baksteensoorten, bouwnaden en de verspringende bouwvolumes: aan de rechterkant een terugliggende tuitgevel met vlechtingen van de korte zijvleugel (waarin de hoofdingang) met in het verlengde daarvan een smal bouwdeel onder een lessenaarsdak dat aan de achtergevel een rechthoekig uitgebouwde erker op twee consoles heeft boven een drielicht keldervenster. Links hiervan een verder vrij regelmatig geled bouwblok (middendeel en zijvleugel) ter breedte van zes vensterassen met zakgoot. In de zijgevel (zuid) bevindt zich een toegangspartij bestaande uit een dubbele paneeldeur met snijlicht gevat in een eenvoudige houten omlijsting (op natuurstenen poeren), die tevens het venster op de verdieping omvat.

In het INTERIEUR is onder meer van belang de ruimte-indeling en aankleding, zoals de gaaf bewaarde balkenplafonds op de begane grond en verdieping in het linker deel van het huis met kinder- en moerbalken daterend uit de bouwtijd (tweede kwart 16de eeuw) deels voorzien van de oorspronkelijke sleutelstukken, en de opgeklampte eikenhouten strokendeuren uit de 16de en 17de eeuw; - in de voorkamer een schouw (van elders) met twee gesneden consoles in rococo trant en ('verheven') goudleerbehang in vierkante vellen met bloemen, vruchten en putti uit de derde kwart van de 17de eeuw; - in de tussenkamer goudleerbehang in lange banen met bloemen en vogels uit het midden van de 18de eeuw; - in de blauwe zaal een schouw met renaissance hardsteentjes met verschillende voorstellingen (1602); - in de vierkante hal stucwerk uit ca.1740 met centraal de wapens van Jean Louis van Alderwerelt en Heenvliet, verder een stucwerkomlijsting tegen de achtermuur met vergankelijkheidsymbolen en een klok, twee poortjes die toegang geven tot het trappenhuis (links) en de keuken (rechts) versierd met stuc in rococostijl en 17de-eeuwse zandstenen consoles; - in de keuken de inrichting met dubbele pomp en ingebouwde schouw (vanaf ca.1740 op deze plaats).

Het achterste gedeelte van het middendeel van het huis is onderkelderd: tongewelf uit de tweede kwart van de 16de eeuw; onder de rechter 17de-eeuwse zijvleugel bevinden zich nog middeleeuwse overwelfde kelders. De linker zijvleugel heeft een eikenhouten kapegbint bestaande uit twee dekbalkjukken en een geschoorde nokstijl (met gehakte telmerken); in de rechter zijvleugel een grenenhouten kapegbint uit ca.1630 bestaande uit zes dekbalkjukken.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Huis te Heenvliet) van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom in combinatie met de bouwgeschiedenis;
- vanwege de architectonische vormgeving;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het interieur;
- vanwege de markante en beeldbepalende ligging aan het marktplein;

- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Kastelen, landhuizen en parken

Kasteel, buitenplaats

Monumentnummer*: 522537

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Markt

*Nr**

10

*Toev.**

*Postcode**

3218 AM

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4849

Heenvliet

B

4792

Heenvliet

B

4574

Heenvliet

B

4793

Heenvliet

B

4848

Heenvliet

B

3504

Heenvliet

B

4563

Heenvliet

B

3501

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. Zeer eenvoudige aanleg met de ruïne als middelpunt gelegen binnen een patroon van rechthoekige omsingelde (knotwilgen) weilanden. De op een verhoging gelegen ruïne staat binnen een dubbele omgrachting: een ronde brede binnengracht die enigszins vergraven is met treurwilgen rondom en een rechthoekige buitengracht die alleen aan de oostzijde een breed verloop heeft. Op de plattegronden uit het Kaartboek uit 1693 staat het patroon van weilanden, sloten en grachten al aangegeven, grotendeels overeenkomstig de huidige situatie en omvang. Direct achter het huis, dat op een dijklichaam staat, lag in de 17de eeuw een rechthoekige parterre de broderie; thans ligt hier een (moderne) bordertuin, aan de westzijde afgesloten door een bosstrook. Moestuin.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registregegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ruïne die sinds de 17de-eeuw in de tuin- en parkaanleg is opgenomen en behouden is gebleven;
- vanwege de utilitaire aanleg met dubbele gracht en weilanden rondom;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 522575

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Markt

*Nr**

10

*Toev.**

*Postcode**

3218 AM

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4849

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

MUUR MET TOEGANGSPOORT behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. Tussen het hoofdgebouw en het koetshuis staat een 17de-eeuwse bakstenen toegangspoort bestaande uit twee gemetselde pijlers met natuurstenen afdeklaat en bekroond door een natuurstenen siervaas in Lodewijk XIV-stijl gedecoreerd met festoenen; tussen de pijlers een dubbele houten poort. Aan weerszijden van de pijlers muurwerk onder een rollaag.

Waardering

MUUR MET TOEGANGSPOORT van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom; - vanwege de markering van de toegang tot het Ambachtsherenhuis;
- als 17de-eeuws karakteristiek en functioneel onderdeel;
- vanwege de doelmatige en tevens decoratieve vormgeving;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522576

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Markt

*Nr**

11

*Toev.**

*Postcode**

3218 AM

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4574

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

KOETSHUIS behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. Aan de Markt staat een in oorsprong middeleeuwse woonhuis dat later tot koetshuis is verbouwd; de voorgevel dateert uit omstreeks 1800. Het op sterk gerende grondslag opgetrokken bakstenen pand met hoge plint bestaat uit twee bouwlagen en een kapverdieping onder een met rode Oud-Hollandse pannen gedekt schilddak (schuin aflopend naar de achterzijde) met klokgevel aan de voorzijde; de klokgevel heeft voluutvormige natuurstenen hoekblokken en een drizijdige (fronton) bekroning. Regelmatig ingedeelde voorgevel van twee vensterassen met kruisvensters met halve luiken en een gelijkvormig topvenster. In de rechterzijgevel is een excentrisch geplaatste deurpartij bestaande uit een dubbele inrijdeur en toegangsdeur, gevat in een omlijsting, rechts hiervan een meerruitsvenster; goot op klossen; een houten dakkapel met onderstuk en drizijdig fronton. De achtergevel is ingedeeld met een venster, houten deur en een uitbouwje (privaat?) met houten deur; twee dakkapellen gelijkvormig aan de eerst genoemde.

Waardering

KOETSHUIS van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Monumentnummer*: 522577

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Markt

*Nr**

12

*Toev.**

*Postcode**

3218 AM

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4849

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

TUINMUUR behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. De noordzijde van de aanleg wordt afgesloten door een 17de-eeuwse bakstenen tuinmuur met rollaag en steunberen aan de buitenzijde.

Waardering

TUINMUUR van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de doelmatige vormgeving;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 522612

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Markt

*Nr**

10

*Toev.**

*Postcode**

3218 AM

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4849

Heenvliet

B

4848

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

TUINSIERADEN behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. In de aanleg staan vijf natuurstenen 18de/19de-eeuwse SOKKELS: a en b. nabij de ruïne staat een voluutvormige geprofileerde sokkel en een rechthoekige sokkel; c en d. in de tuin achter het huis staan twee rechthoekige, eenvoudig geprofileerde sokkels; e. in de tuin achter het huis staat een zonnwijzer op een voluutvormige geprofileerde sokkel.

Waardering

TUINSIERADEN van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en ornamenteel onderdeel van de aanleg; - vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 522613

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 november 2002
Kadaster deel/nr: 40025/59

Complexnummer

522535

Complexnaam

Heenvliet

*Woonplaats**

Heenvliet

*Gemeente**

Nissewaard

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Korte Welleweg

*Nr**

2

*Toev.**

*Postcode**

3218 AZ

*Woonplaats**

Heenvliet

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Heenvliet

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4848

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

RUÏNE behorende tot de buitenplaats Huis te Heenvliet. Op een verhoogd en omgracht terrein staat een ruïne bestaande uit de -ondergrondse- 14de/15de-eeuwse fundamenteën van de voorburcht (poort en traptoren) en het -bovengrondse- muurwerk van een zeer sterke in oorsprong 13de-eeuwse donjon met ca.2.5 meter dikke muren opgebouwd uit kloostermoppen in Vlaams verband. De burcht is in 1572 verwoest en tot een ruïne vervallen. De op rechthoekige grondslag opgetrokken woontoren met torens op de hoeken is gebouwd op een fundament van poeren verbonden door grondbogen, die onder de waterspiegel en het talud vallen; de torens rusten op uitkragende boogjes; de tweede laag vormde het eigenlijke woonvertrek (eerste laag is kelder) herkenbaar aan de schouw en rookkanaal. Zuidoost toren met wenteltrap; zuidwest toren gebouwd omstreeks 1500 een torenkamer (kelder); overige torens zijn zware versterkingen alleen te bereiken via de weergang en bedoeld voor militaire doeleinden. Aan de oostzijde is een smalle ingang voorzien van een constructie voor een valhek. INWENDIG een vierkante ruimte (kelder) met driezijdig afgesloten kaarsnissen, gevelopeningen, sporen van een schouw en rookkanaal in de noordmuur, in de westmuur een smalle koker (waterput); in de zuidwest toren een overkoepelde ruimte toegankelijk via een eikenhouten deur; in de zuidoost toren een wenteltrap met schietgaten.

Waardering

RUÏNE van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de archeologische waarde;
- vanwege de cultuurhistorische betekenis als restant van een verdedigbare middeleeuwse burcht;
- als restant van een van de weinige wereldlijke bouwwerken uit de 13de eeuw;
- als historische stoffage-object van de aanleg;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie